คอลัมน์ คิดเป็นเห็นต่าง: แก้โกงได้ กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ - โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

พิษณุ พรหมจรรยา ที่ปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์

สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) phisanu@thai-iod.com

ผ่านไปแล้วเกือบ 1 เดือนเต็มๆ สำหรับข่าวสินบนข้ามชาติ ที่สำนักงานปราบปรามการทุจริตของอังกฤษ (SFO) ออกมาเปิดโปงข้อมูล บริษัท โรลส์-รอยซ์ ประเทศอังกฤษ ได้จ่ายสินบนมูลค่ารวมนับพันล้านบาทเพื่อการเสนอขายเครื่องยนต์ให้กับรัฐวิสาหกิจชั้นนำของไทยอย่างการบินไทย และ ปตท.สผ. ในขณะที่ทางด้านของกระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกาก็เปิดเผยข้อมูลการจ่ายสินบนของบริษัท เจอเนอรัล เคเบิล คอร์ปอเรชั่น ให้กับรัฐวิสาหกิจไทยอีก 3 แห่ง ซึ่งได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และบริษัท ทีโอที

ในเรื่องนี้ต้องชื่นชมการทำงานของสื่อมวลชนไทยทุกแขนงที่พยายามขุดคุ้ย และนำเสนอข่าวเกี่ยวกับกรณีสินบนข้ามชาตินี้อย่างต่อเนื่องมาตลอดหลายสัปดาห์ที่ผ่านมา ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างแรงกดดันให้ภาครัฐต้องเร่งดำเนินการสอบสวนเพื่อให้เรื่องนี้เกิดความกระจ่าง อย่างไรก็ดี กระบวนการสืบสวนสอบสวนของภาครัฐดูจะเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่ทันใจสื่อและประชาชนที่เฝ้าติดตามความคืบหน้าอย่างใจจดใจจ่อ และลุ้นว่ากรณีสินบนซึ่งมีข้อมูลชัดเจนแจ่มแจ้งจากหน่วยงานทางการของต่างประเทศ มีทั้งชื่อรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ชื่อโครงการ จำนวนเงินที่จ่าย ระยะเวลาที่จ่าย และตำแหน่งของผู้ที่เกี่ยวข้องบางรายขนาดนี้ ทางการไทยจะสามารถนำตัวคนที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบนมาลงโทษตามกฎหมายได้หรือไม่

ในอีกด้านหนึ่งที่สืบเนื่องกับเรื่องสินบนข้ามชาตินี้ ต้องถือเป็นเรื่องดีที่รัฐบาลยอมถอยเรื่องข้อเสนอของกระทรวงการคลังให้ใช้อำนาจพิเศษตามมาตรา 44 แก้กฎหมายยกเลิกโทษอาญากับ "ผู้ให้" สินบน เพื่อเป็นการจูงใจให้เปิดเผยข้อมูลและนำไปสู่การเอาผิด "ผู้รับ" สินบน หลังจากที่ข้อเสนอนี้ถูกรุมค้านจากหลายฝ่าย หากจะว่าไปแล้วก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายในการลดโทษให้กับผู้ให้สินบนที่ออกมาเปิดเผยข้อมูลตามที่มีการเสนอ เพราะในกฎหมาย ป.ป.ช. ปี 2550 มีเนื้อหาครอบคลุม การดำเนินการกับบุคคลต่างๆ อยู่แล้ว รวมทั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก็สามารถกันบุคคลไว้เป็นพยานในการดำเนินคดีได้ ซึ่งกฎหมายได้พัฒนากลไกและวางหลักเกณฑ์การดำเนินการไว้หมดแล้ว

ทั้งนี้ การงดโทษอาญาสำหรับผู้จ่ายสินบนเพื่อแลกกับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเอาผิดผู้รับสินบนอาจจะทำให้ปัญหายิ่งหนักขึ้นกว่าเดิม เพราะเมื่อโทษทางฝั่งผู้ให้เบาลง ผู้ที่ต้องการทำผิดหรือต้องการจ่ายสินบนอยู่แล้ว ก็ยิ่งจะมีแรงจูงใจมากขึ้นที่จะจ่ายสินบน กล้าทำผิดมากขึ้น เพราะเมื่อไหร่ที่เรื่องแดงขึ้นมาและมีการสอบสวนก็สามารถเลือกที่จะให้ข้อมูลและเสียค่าปรับเพื่อแลกกับการไม่ต้องถูกดำเนินคดีอาญาและรับโทษจำคุก เป็นการให้ประโยชน์คนทำผิด

สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจก็คือในกระบวนการจ่ายสินบนนั้น บางส่วนเกิดจากภาคเอกชนไม่อยากจ่าย แต่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐรีดไถ และจำเป็นต้องจ่ายเพื่อแลกกับการได้รับบริการตามปกติโดยไม่ถูกกลั่นแกล้ง หรือดึงเรื่องให้ล่าช้าจนเกิดความเสียหายกับธุรกิจ กับอีกส่วนหนึ่งที่เกิดจากการที่ภาคเอกชนยินดีจ่ายสินบนเพื่อความได้เปรียบ หรือเพื่อซื้อความผิด

ผมเห็นด้วยกับข้อเสนอของทีดีอาร์ไอว่า หากรัฐบาลจะเดินหน้าในเรื่องนี้ ก็ควรพิจารณางดโทษอาญาเฉพาะในกรณีที่ผู้ให้สินบนสามารถพิสูจน์ได้ว่า สินบนที่จ่ายเกิดจากการรีดไถของเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น และที่สำคัญ ผู้ให้สินบนที่จะเข้าข่ายได้รับการงดโทษในคดีอาญาจะต้องเป็นผู้ที่นำเรื่องมาแจ้งต่อหน่วยงานสอบสวนเอง ก่อนที่จะมีการสอบสวนหรือเกิดเป็นข่าวขึ้น ไม่ใช่เมื่อเกิดมีการสอบสวนหรือเป็นข่าวขึ้นมาแล้วจึงค่อยมาติดต่อขอให้ข้อมูลเพื่อให้ตนเองพ้นผิดจากโทษอาญา ส่วนในกรณีที่เป็นการจ่ายสินบนด้วยเหตุอื่นๆ นั้น สมควรที่จะคงโทษอาญาเอาไว้ต่อไป

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ทางการควรให้ความสำคัญมากที่สุด ไม่ใช่การลดโทษ แต่เป็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ให้มีการจับกุมเพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ คนจะได้กลัว ไม่กล้าให้สินบน ปัจจุบันการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอมาก ไม่ค่อยมีคนกล้าเอาผิดกัน คนจึงไม่กลัวที่จะทำผิด แต่ถ้ากฎหมายเข้มแข็ง คนถูกจับมากขึ้น ถึงจุดนั้นก็ควรเป็นหน้าที่ของศาลที่จะพิจารณาว่าจะลดโทษหรือไม่ถ้าจำเลยร่วมมือสารภาพ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

สุดท้ายนี้อยากเชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังการเสวนาหัวข้อ "อย่าให้คนโกงมีที่ยืนในการบินไทย ปตท. และประเทศไทย กรณีสินบน Rolls Royce ภาคบทลงโทษ" ซึ่งองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) หรือ ACT จะจัดขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ 16 ก.พ. 2560 เวลา 10.00-12.00 น. ณ ห้อง Meeting Room 4 ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ โดยวิทยากรในงานได้แก่ ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) Ms.Margaret Tongue ซึ่งมีตำแหน่ง Charge d'Affaires ของสถานทูตอังกฤษ รพี สุจริตกุล เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ดร.เอกนิติ นิติทัณฑ์ประภาศ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) และมี ดร.มานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) เป็นผู้ดำเนินรายการ

งานนี้เป็นภาคต่อจากการเสวนา "อย่าให้คนโกงมีที่ยืนในการบินไทย ปตท. และประเทศไทย กรณีสินบน Rolls Royce" ที่ ACT จัดขึ้นเมื่อวันพุธที่ 25 ม.ค. 2560 โดยในภาคบทลงโทษนี้จะเน้นไปที่ประเด็นที่เป็นความกังวลของสังคม ว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะย้อนคืนกลับมาสร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติอีกหรือไม่ จำเป็นต้องมีกฎหมายอีกกี่ฉบับในการป้องกันการทุจริตใน วงราชการและรัฐวิสาหกิจ การบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล และที่สำคัญคือมีมาตรการทางกฎหมายลงโทษผู้กระทำผิดอย่างไร ผู้สนใจสามารถลงทะเบียนร่วมงานโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายได้ภายในวันที่ 14 ก.พ. 2560 ได้ทางออนไลน์ http://v.ht/qfss และทางอีเมล act@anticorruption.in.th